

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

ТЕЗИ

**ТЕОРЕТИЧНОГО СЕМІНАРУ КАФЕДРИ
ЕКОНОМІКИ ПРОМІСЛОВОСТІ ЗА ТЕМОЮ
«РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В
УМОВАХ СИСТЕМНОГО ГЛОБАЛЬНОГО ВИКЛИКУ
2020 РОКУ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ»**

27.04–30.04.2020 РОКУ

м. Одеса

9. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: монографія /[В. Козюк, А. Крисоватий, Є. Савельєв та ін.]; за наук. ред. проф. А. Крисоватого і Є. Савельєва. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 504 с.

Берегова Т.А., викладач-стажист **Сучасні українські реалії в умовах пандемії та економічної кризи 2020 року**

На сьогоднішній день у світі склалась дуже непроста ситуація. Стрімке поширення пандемії коронавірусної інфекції (COVID-19), падіння біржових індексів, зменшення попиту на світових ринках сировини, витік інвестицій з країн, що розвиваються, нафтова лихоманка та інші кризові явища в світі не можуть позитивно впливати на економічний стан та фінансову систему України.

На початку 2020 року Україна зіткнулась з економічною кризою, викликаною пандемією коронавірусної інфекції. Ця хвороба була знайдена в Китаї наприкінці грудня 2019 року та поширилась швидкими темпами на 200 країн і територій, серед яких є й Україна, яка посідає зараз 36 місце за кількістю захворюваних [1]. У зв'язку зі швидким розповсюдженням вірусу, влади уражених країн були вимушені застосувати попереджувачі методи захисту від вірусної інфекції, насамперед, введення карантинних заходів для своїх громадян. Цей крок став підставою для глобальної кризи.

За останні десять років Україна кілька разів переживала повномасштабні кризи (2009-го, 2014-го років). В 2009 році український ВВП скоротився на 15% через глобальну фінансову кризу, викликану безладом на ринку американських іпотечних облігацій. А в 2014 році початок війни з Росією викликав скорочення економіки на 6,6 %, а в 2015 році – майже на 10% [2].

Однак, нинішня ситуація в Україні, що склалась в найближчі місяці, залишає певні можливості для виходу з цієї кризи при мінімальних втратах, однак це буде залежати від правильної та чіткої політики державного управління.

Що стосується аграрного сектору, то в таких обмежувальних умовах попит на українську агропродукцію високий, аграрії готові до посівної кампанії. Однак, запровадження карантинних заходів перш за все може призвести до нестачі фінансових та матеріально-технічних ресурсів для своєчасного проведення весняно-польових робіт внаслідок обмежувальних заходів щодо переміщення вантажів та працівників, скорочення обсягів виробництва у постачальників ресурсів для сільського господарства. Також витрати аграріїв можуть збільшитися внаслідок подорожчання ресурсів та послуг в умовах скорочення їх пропозиції та девальвації національної валюти. Оскільки вітчизняна сільськогосподарська продукція буде користуватися

високим попитом на зарубіжних ринках, необхідно проводити моніторинг наявності продукції та робити запаси для українських споживачів. Найбільше постраждають сільські господарства, які самостійно постачають свою продукцію на міські ринки, оскільки внаслідок введених обмежень селяни не зможуть привозити до міст продукцію і продавати її там у тих обсягах, як це було до запровадження карантину. За прогнозами експертів, значних втрат обсягів виробництва продукції рослинництва в цьому році не очікується, однак є більша ймовірність зменшення обсягів тваринницької продукції за рахунок прискорення скорочення поголів'я ВРХ, свиней, вівць в умовах зменшення дохідності сільськогосподарського виробництва та можливостей реалізації продукції домогосподарств.

Найбільше втрат понесе галузь інфраструктури через кризу та пандемію коронавірусної інфекції. Це пов'язано з тим, що обмеження роботи транспорту знижує дохід, тому втратять як автомобільні перевізники, так і «Укрзалізниця». Заборона на польоти негативно вплинула на авіаційну галузь, при чому це буде стосуватися усього світового ринку. Однак, попит на послуги таксі не на багато впаде, ніж в інших видах перевезень.

В енергетичному секторі негативні наслідки на ринку пов'язані не стільки з пандемією, скільки з фінансовою кризою, що визначатиметься падінням економічної активності в країні. Через падіння доходів споживачів, зросте і заборгованість за електроенергію. Однак, через світове падіння цін на нафту, можуть бути знижені ціни на паливо та на природний газ.

Так, обвал цін на нафту WTI (до мінус 38 доларів за барель) означає, що виробники змушені платити покупцям, щоб ті забирали нафту. Світ, якби мовити, перевернувся. Через карантин потреба на нафтопродукти у світі різко знизилась. Зупинити видобуток нафти технологічно неможливо. Країни-експортери нафти домовились знизити її експорт. Тому для України це зниження може мати й позитивні наслідки, оскільки на відміну від світу Україна має вільні нафтосховища, обсягом від 0,5 млн до 2 млн тон. Однак, зараз проходить ретельна перевірка їх технічного стану задля можливого створення стратегічного запасу нафти в країні. Скористатися таким шансом було б дуже добре для нашої країни, це збільшило б вітчизняний платіжний баланс.

Є ще одна галузь, яка серйозно постраждає від кризи, це металургійна галузь. Оскільки рівень цін на залізну руду прямо залежить від експорту в Китай, який у зв'язку з пандемією і кризою скоротиться. Також за 2019 рік Україна виготовила найменше чавуну, сталі та прокату за всі часи незалежності.

Стосовно будівництва, то через девальвацію гривні інвестори мають стимул більше вкласти у будівництво житла, аби не мати збережень у валюті. Також відбудуться скорочення інвестицій бізнесу в будівництво, що призведе до зменшення будівництва нежитлових приміщень.

На всіх підприємствах, що постраждають як від запровадження карантину, так і від економічної кризи (особливо кафе, ресторани, бари,

кінотеатри, розважальні заклади, туристичні агентства тощо), виникає проблема з оплатою праці співробітників. У зв'язку з нестачею коштів роботодавці будуть стояти перед вибором: або звільняти працівників, змушуючи ставити на облік у центрах зайнятості, або відправляти їх у відпустку за свій рахунок.

Особливої уваги потребує стан медичної системи та науки України. Поточна ситуація показала, що система охорони здоров'я в Україні зовсім не готова до масштабної пандемії. Це пов'язано з тим, що за багато років не виділялось достатньо коштів на фінансування науки та медицини, на заробітні плати вченим і медикам. Тому не слід очікувати серйозних досліджень щодо вакцин і ліків від коронавірусної інфекції, оскільки зараз ведеться поступове оновлення технічного оснащення лікарень та закупка елементарних засобів захисту для медичного персоналу.

В сучасних умовах з великою швидкістю зростають потоки інформації, розвиваються технології її обробки та зберігання, поступово реальне життя переходить в «цифру». Система освіти стала одним із громадських інститутів, яка зазнала інформаційного впливу. Розвиток технологій спричиняє розробку нових інструментів навчання і робить навчальний процес більш ефективним. З появою зтяжного карантину освітній процес повністю перейшов на дистанційний рівень навчання. Вчителі загальноосвітніх шкільних закладів та викладачі вищих навчальних закладів знаходять різні рішення в умовах карантину: від домашніх завдань у вайбері до онлайн-уроків у Zoom та інших платформах, запропонованих Міністерством освіти та Комітетом цифрової трансформації (ClassDojo, Classtime, Padlet та інші). Також для учнів, які не мають комп'ютерів або якісного засобу зв'язку, МОН пропонує уроки по телебаченню. Авжеж, повноцінний дистанційний рівень навчання має як переваги, так і недоліки. Проте, це є нормальним явищем, оскільки людина, а саме «цифрова» людина, розвивається разом із продуктом дистанційного навчання. Головне, рухатись вперед і не залишатися на одному й тому ж місці розвитку.

Незважаючи на те, що в країнах світу, що зіткнулись з пандемією, вирує паніка перед страшною вірусною інфекцією та постійне занепокоєння за стан здоров'я свої рідних й близьких, все ж президент кожної країни робить всі можливі заходи задля забезпечення своїх громадян від негативних наслідків. Чи є ці заходи, на даний момент, дієвими, – покаже час. Від нас, як громадян своєї країни, потрібно не так вже й багато: підтримувати своїх рідних в цей складний час, дбати про свою безпеку та безпеку своєї родини, виконувати всі розпорядження уряду щодо дотримання карантину, працювати дистанційно та вчитись разом з дітьми мислити позитивно, направляти свою енергію на виконання улюбленої справи, не втрачати надію на яскраве найближче майбутнє.

Література

1. Роуч С. З майже 3 млн діагностованих випадків COVID-19 у світі вже перехворіли 1 млн пацієнтів, з них 20% померли. Карта поширення коронавірусу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/world/countries/koronavirus-karta-poshirennya-v-rezhimi-realnogo-chasu-26-kvitnya-ostanni-novini-50072008.html>

2. Бутченко М., Верстюк І. Буде неприємно, але для нас вже не боляче. Як Україна переживе нову економічну кризу – прогноз журналу НВ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/biz/economics/ekonomichna-kriza-koronavirus-i-ukrajina-yak-krajina-perezhive-neminuchiy-spad-novini-ukrajini-50081057.html>

Дідух С.М., к.е.н., доц., докторант

Інклюзивний аспект економічного розвитку в умовах глобального виклику 2020 року

Криза, спричинена коронавірусом та зупинкою економічної діяльності по всьому світу лише загострила системні проблеми, які необхідно вирішити людству: майнова нерівність, високий рівень бідності, структурні, демографічні та політичні диспропорції між регіонами світу, старіння населення розвинених країн. І це саме такий виклик, на який необхідно знайти адекватний відгук відповідно до закону А.Дж.Тойнбі [1] для досягнення добробуту та створення більш справедливого світу.

Визначальною рисою сучасної кризи є надмірно висока невизначеність щодо сценаріїв майбутнього для всіх суб'єктів економічних та суспільних процесів: для держав та їх політичних лідерів, підприємств різних форм власності та для населення. А в країнах, в яких люди не відчувають себе повноцінними суб'єктами економічного та суспільного життя і не можуть суттєво вплинути на вирішення існуючих проблем, рівень невизначеності підвищується на порядки.

Для України вплив кризи 2020 року є відчутнішим внаслідок слабкої експортоорієнтованої економіки, слабких державних інституцій та відсутності довгострокової стратегії розвитку. За офіційними даними з початку карантину кількість безробітних зросла на 71765 осіб, знизився рівень середньої заробітної платні на фоні падіння курсу гривні. В Україну повернулось 463 450 осіб з-за кордону, доходи місцевих бюджетів знизились у квітні 2020 року по відношенню до березня 2020 року від 14,62 % (Рівненська обл.) до 36,6% (Луганська обл.) [2].

Глобальний характер кризи 2020 року вказує на те, що сподіватись Україні на допомогу розвинених країн, залучення зарубіжних інвестицій та кредитних ресурсів в необхідних масштабах у такій ситуації марно. Оскільки більшість країн світу уражені такими кризовими явищами, як падіння виробництва, зниження ВВП, то цілком зрозуміло, що зусилля урядів цих